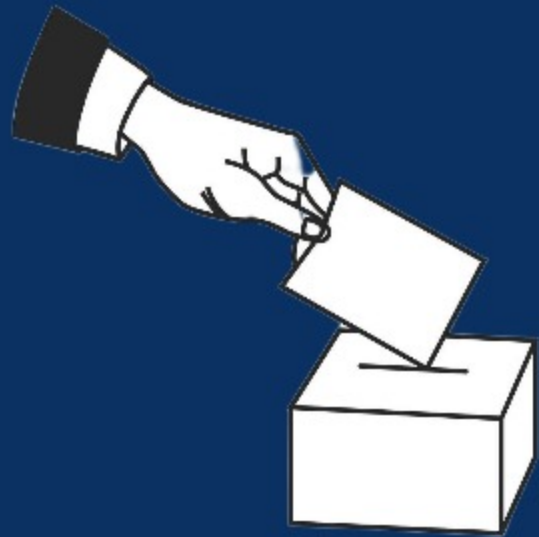

ANNUAL YAHRZEIT SHIUR

לע"נ ר' צבי בן אפרים הכהן ז"ל

Mr. Harry Reiss Z"l

נלב"ע כ"ח תמוז תשס"ז

ELECTION ETHICS

שליט"א רבי יונה רייס
Delivered by his son, Rabbi Yona Reiss

Wednesday, July 31st '24 at 7:30 PM (IDT)

LIVE at Yeshiva University in Israel

40 Duvdevani Street, Bayit Vegan, Jerusalem

ZOOM

Meeting ID: 840 1001 8536

Password: 894585

ELECTION ETHICS

Annual Yahrzeit Shiur for Mr. Harry Reiss z"l | July 31 '24 | R. Yona Reiss

משפט אמיתי, והשני שאין ראוי להענישו כפי משפט צודק אמיתי, אבל יחוייב להענישו כפי תיקון סדר מדיני וכפי צורך השעה. והשם יתברך ייחד כל אחד מהענינים האלו לכת מיוחדת, וצוה שיתמנו השופטים לשפוט המשפט הצודק האמיתי, והוא אמרו ושפטו את העם משפט צדק, כלומר בא לבאר השופטים האלה לאיזה דבר יתמנו, ובמה כוחם גדול. ואמר שתכלית מינויים הוא כדי לשפוט את העם במשפט צדק אמיתי בעצמו, ואין יכלתם עובר ביותר מזה. ומפני שהסידור המדיני לא ישלם בזה לבדו, השלים האל תיקונו במצות המלך ...

אלא שישראל נטו בעת ההיא יותר לתיקון קיבוצם המדיני. ואילו שאלו להם מלך בסתם שיאמרו שימה לנו מלך, או שיבקשוהו לסיבת תיקון מלחמותיהם, לא ימצא להם בדבר הזה עון (אשר) [און] חטא, אבל מצוה, אך היה חטאתם באמרם שימה לנו מלך לשפטנו ככל הגוים, שרצו שיהיו משפטיהם נמשכים מצד המלכות, לא מצד שופטי התורה. ויורה על זה מה שכתוב אחריו (שם ו) וירע הדבר בעיני שמואל כאשר אמרו תנה לנו מלך לשפטנו, לא אמר כאשר אמרו תנה לנו מלך בלבד, כי לולי אמרו כן לא היה רע בעיניו, אבל מה שהוקשה לו, באשר אמרו לשפטנו. ומפני זה אמר ה' לשמואל לא אותך מאסו כי אותי מאסו ממלוך עליהם (שם ז), כי הם בוחרים בתיקון ענינם הטבעי, משיחול בהם ענין האלהי ... שזה ההבדל בין השופט והמלך, שהשופט משועבד יותר למשפטי התורה מהמלך. ומפני זה הזהיר המלך וצוהו שיהא לו ספר תורה שני ויביא עמו, וזהו אמרו (דברים יז יח - כ) והיה כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה הזאת וגו' והיתה עמו וגו' לבלתי רום לבבו מאחיו ולבלתי סור מן המצוה, כלומר שמתוך שהמלך רואה שאינו משועבד למשפטי התורה כמו השופט, צריך אזהרה מרובה לבלתי יסור מן המצוה ימין ושמאל, ולבלתי רום לבבו מאחיו, כפי היכולת הגדול שנתן לו השם יתברך. אבל בשופט לא הוצרך לכל אלו האזהרות, מפני שיכלתו מוגבל כפי משפט התורה, באמרו ושפטו את העם משפט צדק. והזהירו, שהמשפט ההוא לא יטה בשום פנים, באמרו (שם טז יט) לא תטה משפט.

ו. שו"ת אבני נזר חלק יורה דעה סימן שוב

[אמר שמואל. זהו המהדור"ק שכתב כ"ק אאמו"ר. זצללה"ה. אבל אחר זמן אמר לי בע"פ כשדיבר עמי אודות דין ירושת הרבנות שמחזורתא עפ"י מה דאיתא בספר כנסת יחזקאל סי' י' דאף דקי"ל דלחדש דבר צריך רוב מנין ורוב בנין יחד. מ"מ אם צד אחד מהם שהוא רוב מנין או רוב בנין לבד רוצים בש"ץ הראשון. יקום על משמרתו. דדוקא לחדש דבר צריכין שניהם. וראיתו מש"ס חולין (ע"ו ע"ב) גבי צומת הגידין חד אלימא וב' קטיני איפסק אלימא אמר רב זביד אזדא רוב בנין איפסק קטיני אזדא רוב מנין וטריפה. מר בר רב אשי מתני לקולא איפסק אלימא האיכא רוב מנין איפסק קטיני האיכא רוב בנין. ופסקו כל הפוסקים כמר בר רב אשי עי' ביו"ד סי' נ"ו [סעי' ז]. עכ"ד. כן נמי הדין בירושת הרבנות דאם היורש יש לו רוב מנין לבד או רוב בנין לבד אין מפקיעין ממנו ירושתו אלא אם כן אין לו לא רוב בנין ולא רוב מנין. אז פקע

א. תלמוד בבלי מסכת הוריות דף יא עמוד ב

ואין מושחים מלך בן מלך; ואם תאמר: מפני מה משחו את שלמה? מפני מחלוקתו של אדוניה, ואת יואש - מפני עתליה, ואת יהואחז - מפני יהויקים, שהיה גדול ממנו שתי שנים; ... ומי קשיש מיניה? והכתיב: ובני יאשיהו הבכור יוחנן השני יהויקים השלישי צדקיהו הרביעי שלום, וא"ר יוחנן: הוא שלום הוא צדקיהו, הוא יוחנן הוא יהואחז! לעולם יהויקים קשיש, ומאי בכור? בכור למלכות. ומי מלכי זוטרי מקמי קשישי? והא כתיב: ואת הממלכה נתן ליהורם כי הוא הבכור! יהורם ממלא מקום אבותיו הוה, יהויקים לאו ממלא מקום אבותיו הוה.

ב. רש"י מסכת הוריות דף יא עמוד ב ד"ה יורם ממלא

יורם ממלא מקום אבותיו הוה - דכי מלך אכתי הוה צדיק ממלא מקום אבותיו הוה ואחר כך החמיץ.

ג. תלמוד בבלי מסכת כתובות דף קג עמוד ב

שמעון בני חכם. מאי קאמר? הכי קאמר: אף על פי ששמעון בני חכם, גמליאל בני נשיא. אמר לוי: צריכא למימר? אמר רבי שמעון בר רבי: צריכא לך ולמטלעתך. מאי קשיא ליה? הא קרא קאמר: ואת הממלכה נתן ליהורם כי הוא הבכור. ההוא ממלא מקום אבותיו הוה, ורבן גמליאל אינו ממלא מקום אבותיו הוה. ורבי מאי טעמא עבד הכי? נהי דאינו ממלא מקום אבותיו בחכמה, ביראת חטא ממלא מקום אבותיו הוה.

ד. דברים יז: (פרשת שופטים) - כ (פרשת שופטים)

(יד) כִּי־תִבָּא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִקְנֶה אֱלֹהֶיךָ נִתֵּן לָךְ יְרוּשָׁתָה וְיִשְׁבְּתָהּ בָּהּ וְאָמַרְתָּ אֲשִׁימָה עָלַי מֶלֶךְ כְּכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבְתַי: (טו) שְׁוֹם תִּשִּׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר יִקְנֶה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ מִקִּרְבֵּי תַּשִּׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ לֹא תוּכַל לִתֵּת עָלֶיךָ אִישׁ נֹכְרִי אֲשֶׁר לֹא־אֲחִיךָ הוּא: ... (יח) וְהָיָה כְּשִׁבְתֶּךָ עַל כִּסֵּא מַמְלַכְתְּךָ וְכָתַב לְךָ אֶת־מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל־סֵפֶר מַלְפָּנַי הַכְּהֻנִּים הַלְוִיִּם: (יט) וְהִיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל־יְמֵי חַיָּו לְמַעַן יִלְמַד לְיִרְאָה אֶת־יְקֻנֶּךָ אֱלֹהֶיךָ לְשֹׁמֵר אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְאֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְעִשְׂתָּם: (כ) לְבַלְתִּי רֹם־לִבְבוֹ מֵאֲחָיו וְלְבַלְתִּי סוֹר מִן־הַמִּצְוָה יְמִין וְשְׂמֹאל לְמַעַן יֵאָרֶךְ יְמֵיךָ עַל־מַמְלַכְתְּךָ הוּא וּבְנָיו בְּקִרְבֵּי יִשְׂרָאֵל:

ה. דרשות הר"ן הדרוש האחד עשר

אבל בעיני פשט הכתוב כך הוא. ידוע הוא כי המין האנושי צריך לשופט שישפוט בין פרטיו, שאם לא כן איש את רעהו חיים בלעו, ויהיה העולם נשחת. וכל אומה צריכה לזה ישוב מדיני, עד שאמר החכם שכת הלסטים הסכימו ביניהם היושר. וישראל צריכין זה כיתר האומות. ומלבד זה צריכין אליהם עוד לסיבה אחרת, והוא להעמיד חוקי התורה על תלם, (ולהעמיד) [ולהעניש] חייבי מלקיות וחייבי מיתות בית דין העוברים על חוקי התורה, עם היות שאין באותה עבירה הפסד ישוב מדיני כלל. ואין ספק כי בכל אחד מהצדדים יזדמנו שני ענינים, האחד יחייב להעניש איזה איש כפי

ירושתו וע"ז אמרו בזמן ששלום בישראל ולא בזמן שיש מחלוקת...]

ז. שו"ת חתם סופר חלק ה (חושן משפט) סימן יט

הגיעו נעמות ידידותם ונפשם היפה, בשאלתם, להורות להם הדרך ילכו בה. נידן רב א', אשר השתרר עליהם, מבלי שאלת ורצון רוב בני הקהלה. רק, ע"פ פקידה ממקום גבוה על גבוה. והלך וישב לו, על כסא הרבנות בעל כרחם שלא ברצונם האותיות שאלוני מה משפט האישי הזה ע"פ דת תורתנו הקדושה? האם מחוייבים, או רשאים לנהוג בו כבוד הרבנות? ואם כדין עשה, או לא. תשובה: הרב הזה, ואם גבהו כארזי' וחסון כאלונים, לא יפה עשה בעמי' לעלות על גפי מרומי קרת בחוזק יד. ואיה חכמתו בתלמוד? הלא כה אמרו במס' ברכות, נ"ה ע"א: א"ר יצחק: אין מעמידין פרנס על הציבור, אא"כ נמליך בציבור. שנאמר: ראו קרא ה', בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה, ואמלא אותו רוח אלקים, בחכמה ובתבונה ובדעת. אמר הקדוש ברוך הוא למשה: הגון לפניך בצלאל? אמר לו: רבש"ע אם לפניך הגון, לפני לא כ"ש. אמר לו: אעפ"כ, לך אמור להם לישראל: הגון לפניכם בצלאל וכו'. מעתה ישפוט אדם, אם בצלאל שהיה מלא בחכמה ובתבונה ובדעת, צוה עליה /בשו"ת ח"ס הוצאת גראסמן, כתוב: צוה עלי' /הקדוש ברוך הוא ע"י שלוחו הנאמן מרע"ה. ולא רצה להכריחם להתמנות, שלא בשאלת פיהם ורצונם. ואיך יתמנה שום אדם בשום התמניות, מבלי שאלת פי ורצון רוב הקהלה?

ח. העמק דבר דברים פרק יז פסוק יד

ואמרת וגו'. אין הפי' אמירה כמשמעו בפה, אלא כלשון ואמרת אוכלה בשר וכדומה. אכן לפי לשון זה הי' במשמע שאין זה מצוה במוחלט למנות מלך אלא רשות כמו ואמרת אוכלה בשר וגו', והרי ידוע בדברי חז"ל דמצוה למנות מלך, וא"כ למאי כתיב ואמרת וגו', ונראה דמשום דהנהגת המדינה משתנה אם מתנהג עפ"י דעת מלוכה או עפ"י דעת העם ונבחריהם, ויש מדינה שאינה יכולה לסבול דעת מלוכה, ויש מדינה שבלא מלך הרי היא כספינה בלי קברניט, ודבר זה אי אפשר לעשות עפ"י הכרח מצות עשה, שהרי בענין השייך להנהגת הכלל נוגע לסכנת נפשות שדוחה מצות עשה, מש"ה לא אפשר לצוות בהחלט למנות מלך כל זמן שלא עלה בהסכמת העם לסבול עול מלך, עפ"י שרואים מדינות אשר סביבותיהם מתנהגים בסדר יותר נכון, או אז מצות עשה לסנהדרין למנות מלך, ומש"ה כתיב ואמרת וגו' שיהא העם מבקשים כך, אז שום תשים וגו'. והא ודאי א"א לפרש שאין בו מ"ע כלל כמו ואמרת אוכלה בשר וגו' וזבחת מבקרך וגו', שאינו אלא לאו הבא מכלל עשה שלא לאכול בלי שחיטה, ה"נ נימא דה"פ שום תשים עליך מלך אשר יבחר וגו' לא תוכל וגו' דוקא אשר יבחר, אבל א"א לפרש הכי דאם כן מאי איריא וירשתה וישבת בה ולא קודם, הא אפילו קודם ירושה שרי לעשות מלך, שהרי יהושע היה כמו מלך כמש"כ הרמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ג ופ"ג ה"ח יע"ש, וכ"ה בסנהדרין ד"ט, אלא ע"כ מצוה הוא, ומ"מ אין סנהדרין מצווין עד שיאמרו העם שרוצים בהנהגת מלך, ומש"ה כל משך שלש מאות שנה שהיה המשכן נבחר בשילה לא היה מלך, והיינו משום שלא היה בזה הסכמת העם.

ט. רמ"א חושן משפט הל' שותפים בקרקע סימן קסג סעיף א
כל צרכי צבור שאינן יכולין להשוות עצמן, יש להושיב כל בעלי בתים הנותנים מס ויקבלו עליהם שכל אחד יאמר דעתו לשם שמים, וילכו אחר הרוב.

י. רמ"א חושן משפט הלכות עדות סימן לז סעיף כב

טובי הקהל הממונים לעסוק בצרכי רבים או יחידים, הרי הן כדיינים ואסורים להושיב ביניהם מי שפסול לדון משום רשעה.

יא. חזון איש בבא בתרא סימן ד סוף אות טו

ואם ז' טובי העיר שנבררו אינם טובים באמת ובני העיר שבררו אותם לא היתה כונתם לשם שמים אלא כפי קירוב דעתם לאנשים מסוימים אין להנבררים שום כח.

יב. שו"ת נודע ביהודה מהדורא קמא - חושן משפט סימן כ

ואומר אני שטובי העיר אם רוצים לתקן תיקון חדש בעסקי המסים אין להם שום התרוממות מצד היותם פרנסים וטובי העיר ואף שטובי העיר כבית דין הגדול, מכל מקום בעניני נתינת המסים אין להם יתר שאת ויתר עז משאר העם. לא מבעיא לדעת מהר"ם והרי"ף ומהרא"י שהובא בש"ע ח"מ סי' ב' שס"ל שאין כח ביד טובי העיר רק להכריח במה שהוא מנהג מקדם אבל אינן רשאים לשנות דבר דאיכא פסידא להאי ורווחא להאי ... אלא אפילו להכרעת רמ"א שמה שהולכין בזה אחר המנהג במקום שנהגו להיות כח ביד טובי העיר גם בזה מ"מ צריך להיות מנהג זה קבוע וידוע בעיר... ואפילו אם ביררו כבר שהמנהג כן מ"מ בדבר שהם עצמם נוגעים בדבר אינם נקראים טובי העיר בזה ואטו טובי העיר כשרים לדון לעצמם ובעניני המס הם עצמם נוגעים בדבר, ובהדיא מבואר בריש סי' קס"ג בהג"ה דכל צרכי ציבור שאינם יכולין להשוות עצמם יש להושיב כל בעלי בתים הנותנים מס ולפי דברי האלוף מהור"ר יאקב הנ"ל נתוועדו לתיקון זה בלעדו ואף אם היה להם רוב מנין ורוב בנין בלעדו באופן אף שאם היה נחלק עליהם היתה דעתו בטילה ברוב מ"מ היינו אם היו שומעין את דבריו ודעתו אבל כיון שלא צירפוהו בהתועדו ולא שאלו פיו ולא שמעו דעתו וטעמו כלל פשיטא ופשיטא דלא שייך לומר שבטל במיעוטו וצריכין המה להתוועד מחדש ולעמוד למנין וכל שנעשה בלעדו אין במעשיהם כלום.

יג. שו"ת חתם סופר חלק ה (חושן משפט) סימן קס

אנשי ק"ק פלונית התאספו יחד בני הקהלה לקבל עליהם רב ומורה והי' מסכימי' על ד' רבנים ליתנום אל תוך הקלפי ומי שיעלה מהם ראשון יחזרו וישאלו לאנשי הק"ק אם ירבו המתרצים בו על הממאני' הרי הוא הרב ואם לאו יקחו שני מן הקלפי ויעשו עמו כמנהג הראשון וכן בשלישי ורביעי, והנה הרוב מאנו במי שעלה ראשון וכן בשני והשלישי זכה עפ"י רוב הדיעות. אחר איזה ימים הי' קול המון סוער כי הרבה מאנשי הק"ק קבלו שוחד ממון מקרובי הרב ההוא כדי למנותו עליהם אח"כ נמצא כ' מחותם מא' מאנשי הק"ק ששלח לאחיו הדר בעירו של הרב ויען כי הרגישו אנשי הקהלה שימצאו בו דבר סתר מהנ"ל פתחוהו ומצאו כ' בו שזה מבקש מאחיו שבעיר הרב שקיבל עבורו חלקו המגיעו משוחד קבלת הרב ושגם יהי' זהיר לשלח חלק כל א' וא' כפי הנאמר להם

יז. פירוש רבינו יונה על אבות פרק א

ואל תתודע לרשות - (היא השלטנות שהיו בימיהם) כי עבודת השלטנות קשה עד מאד ועכ"פ כיון שמקבל עליו עול השלטנות סופו לפרק עול מלכות שמים ולבטל המצוה כי הוא מתפחד מן השלטון ומלאכתו מרובה ויעשה מלאכת ה' רמיה מפני המלאכה ההיא ועוד שלסוף יורידנו מנכסיו בלי תועלת שאין מקרבין לאדם אלא לצורך עצמן ועכ"פ כיון שמקבל עליו עול השלטנות פעם אחת לא יוכל לעשות אשר האדון מבקש.

יח. משנה מסכת אבות פרק ב, משנה ג

הוּו זהירין ברשות שאין מקרבין לו לאדם אלא לצורך עצמן נראין כאוהבין בשעת הנאתן ואין עומדין לו לאדם בשעת דחקו.

יט. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף פז עמוד ב

אמר רבי יוחנן: אוי לה לרבנות שמקברת את בעליה, שאין לך כל נביא ונביא שלא קיפח ארבעה מלכים בימיו. שנאמר חזון ישעיהו בן אמוץ אשר חזה על יהודה וירושלים וגו'.

כ. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נה עמוד א

ואמר רב יהודה, שלשה דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם: מי שנותנין לו ספר תורה לקרות ואינו קורא, כוס של ברכה לברך ואינו מברך, והמנהיג עצמו ברבנות. ספר תורה לקרות ואינו קורא - דכתיב כי הוא חייך וארך ימיו. כוס של ברכה לברך ואינו מברך - דכתיב ואברכה מברכך. והמנהיג עצמו ברבנות - דאמר רבי חמא בר חנינא: מפני מה מת יוסף קודם לאחיו - מפני שהנהיג עצמו ברבנות.

כא. מהרש"א חידושי אגדות מסכת ברכות דף נה עמוד א

והמנהיג עצמו ברבנות כו'. ובכמה דוכתי אמרינן דצריך הרב לנהוג ברבנות כהיא נהוג נשיאותך ברמה (כתובות קג): ורב יודא גופיה מרא דשמעתתא א"ל לרב נחמן (קידושין ע.). שאסור לו לעשות מלאכה בפני ג' ומצאתי בזה בשם ר"ח אהיא דהכא דדוקא בצנעה אסור אבל בפרהסיא שרי והוא דוחק ונראה לפי דקדוק הלשון שאמר המנהיג עצמו ברבנות ולא קאמר הנהוג רבנות דהוא לישנא משמע שקבלוהו עליהם דבהוא ודאי שרי לנהוג רבנות אבל המנהיג עצמו כו' היינו שאין אחרים מנהיגים אותו אבל מנהיג עצמו בשררה ורבנות היינו בע"כ אף על פי שאינו מרוצה להם ובכה"ג קאמרינן נמי (פסחים פז: ע"ש יומא פ"ו): דשררה מקברת בעליה ומיהו יוסף הצדיק ודאי דלא עבד הכי אלא דילפינן ליה הכי מהאי קרא דאי לא לדרשה זו ל"ל למכתב דמת יוסף ואחר כך כל אחיו וכהאי גוונא דייק תלמודא פ' הבע"י (סד.) גבי א"ה אברהם נמי עקר היה כו' ודו"ק.

כב. תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף ה עמוד ב

תנו רבנן: שלשה הקדוש ברוך הוא בוכה עליהן בכל יום: על שאפשר לעסוק בתורה ואינו עוסק, ועל שאי אפשר לעסוק בתורה ועוסק, ועל פרנס המתגאה על הצבור.

דאל"ה לא יהי' רב שם כי אדעתא דהכי הסכימו עליהם מעיקרא ואז נועדו אנשי הקהל ובאו לפני בקובלנא לומר מעתה לא יחפצו בהרב המקובל עליהם הנ"ל כי הי' הכל בפסלנו' ועי"ז מתגבר המחלוקת ויחלק העם לחצי ועודני עומד לשום דמי מלחמה בשלום להתפשר מפני כבוד התורה ומפני השלום.

איברא בעיקור הדין נראה בודאי אם המצא ימצאו ב' עדים כשרים שאינם מבני הק"ק ולא מקרוביהם ולא מקרובי הרב שיעידו שמאנשי הק"ק קבלו שוחד על הנ"ל א"כ פשוט כביעי בכותחא דהקבלה ההיא שע"י אותו המינוי בטלה מעיקרא שהרי הי' צריכי' לומר דיעותם לשם שמים כמ"ש רמ"א בהגה' רס"י קס"ג בח"מ והם אמרו ע"י שוחד שהוא חד ומעוור עיניהם לא מיבעי' בקבלת הרב ההוא אלא נמי במה שמיאנו בראשונים הי' הכל שלא לש"ש ורק הי' בצעם בראש כולם ואפי' אם הי' מקבלי השוחד מעטים וישארו לו רוב דעות שלא קבלו שוחד מ"מ הם יאמרו מפני שכבר מאנתם בראשוני' על כרחנו היינו מתרצים בזה השלישי וע"כ בטל כל המעשה ההוא ואפי' הנוטל שכר לדון דיניו בטלי' משום קנס דרבנן מכ"ש מי שלקח שוחד שבטל אפי' מן התורה וז"ל רמ"א סס"י ל"ז טובי הקהל הממוני' לעסוק בצרכי רבי' הרי הם כדיינים ואסור להושיב ביניהם מי שפסול לדין משום רשעה.

והנה אם יש עדים שהרב בעצמו אמר ליתן להם שוחד פסול הוא להיות רב כלל עד שישוּב בתשובה על זה ואפי' אם יהי' ראוי לכך כמבואר בש"ע ח"מ סי' ח' סס"א ומבואר מת"י יומא גבי יהושע בן גמלא דאפי' אם הוא גדול וצדיק אי איכא דעדיף מני' ה"ל רשע והב"ח הפרי"ז דאפי' ליכא דעדיף מני' נמי נקרא רשע ואסור לעמוד לפניו ואולי נעלמו ממנו דברי תוסי ישנים דיומא. כן הוא מפורש בתוס' ב"ב כ"א ד"ה זכור.

יד. משנה מסכת אבות פרק א משנה י

שמעיה ואבטליון קבלו מהם שמעיה אומר אהוב את המלאכה ושנא את הרבנות ואל תתודע לרשות.

טו. תפארת ישראל - יכין מסכת אבות פרק א

(ט) ושנא את הרבנות. ר"ל ואם נדחקת להתפרנס מחכמתך, ומינוי אותך לרב, עכ"פ תשנא מלהתרברב על צאן מרעיתך, תנהלם ברחמים כאב לבניו ולא כאדון הרודה בעבדיו, דלא לכך המנוך עליהם, וכמו שאמר ר"ג [הוריות ד"י ע"א] כלום שררות אני נותן לכם, עבדות אני נותן לכם, וכל המתגאה הוא כעע"ז [כסוטה ד"ד], ופרנס המתגאה על הצבור עונו חמור מאד נגד הקדוש ברוך הוא [כר"ה ד"ז א'], וגם כל חלי וכעס שמור לו מהנדחקים ממנו, וזהו שאחז"ל [יומא פ"ו ב'] רבנות מקברת בעליה, ר"ל ההתרברבות של הרב, תקברנו עם בריאת גופו, וכבודו, ושכלו, וצדקתו, כולן ימסו כמסוס נוסס עמו.

טז. ר' עובדיה מברטנורא מסכת אבות פרק א

ושנא את הרבנות - ולא תאמר אדם גדול אני וגנאי לי לעסוק במלאכה. דאמר ליה רב לרב כהנא [פסחים קי"ג ע"א], פשוט נבלתא בשוק וטול אגרא, ולא תימא כהנא אנא גברא רבא אנא וסניא בי מלתא. פירוש אחר, ושנא את הרבנות, התרחק מלנהוג שררה על צבור, שהרבנות מקברת את בעליה.

States Constitution and the Bill of Rights have allowed us the freedom to practice our religion without interference and to live in this republic in safety. A fundamental principle of Judaism is hakaras hatov – recognizing benefits afforded us and giving expression to our appreciation. Therefore, it is incumbent upon each Jewish citizen to participate in the democratic system which guards the freedoms we enjoy. The most fundamental responsibility on each individual is to register and vote. Therefore, I urge all members of the Jewish community to fulfill their obligations by registering as soon as possible, and by voting. By this, we can express our appreciation and contribute to the continued security of our community.

כח. אמת ליעקב דברים פרק לב פסול לו

"כי ידין ה' עמו ג' ואפס עצור ועזוב"

הנה בסנהדרין [דף צ"ז ע"א] ילפינן מהכא שאין בן דוד בא עד שיתייאשו מן הגאולה כביכול אין סומך ועוזר לישראל, ועיי"ש. והנה מאמר חז"ל זה טעון ביאור, וכי תנאי הוא שחס ושלום ישתכח עיקר א' מהשלוש עשרה עיקרים, והלא הרמב"ם מנה תקות הגאולה בין העיקרים. אבל הכוונה בזה הוא שכל זמן שכלל ישראל מצפה לגאולה שתבוא באופן טבעי, והיינו שירחמו עלינו אומות העולם ויתנו לנו איזה מקום לבנות לנו מולדת וכדומה, ודאי לא תבוא הגאולה, כי חסד לאומים חטאת ובאמת שנואים אנחנו מכל יושבי תבל, ורק אם נתייאש לגמרי מאשליות כאלו ונבין כי אין לנו לישען אלא על אבינו שבשמים אז יבוא בן דוד ויגאלנו גאולה אמיתית, והבן.

וזה גם הטעם במה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה לילך לפרעה ולדרוש ממנו כי יוציא את בני ישראל ממצרים, ומיד לאחר זה הכביד פרעה את עולו עליהם עד כי לא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה, והיינו שרצה הקדוש ברוך הוא שיבינו בני ישראל כי לא פרעה הוא המשחררם וכאילו בטובו וחסדו תלוי הדבר, אלא אדרבה - לאחר שראו שרואו שמה ביקש מפרעה לשחררם והוא סירב באמרו מי ד' אשר אשמע בקולו, מיד נתייאשו בני ישראל מלצפות שאמנם תבוא הגאולה באופן טבעי ושוב לא תלו תקוותם בפרעה, ולכן מיד אחר זה באה הגאולה האמיתית, ודו"ק.

Rabbi Jeremy Wieder – Commentator, Dec 8, 2019 .29 **based on Sichas Musar**

But there is another area of values conflict and confusion which I find to be extremely disturbing, and that is in the intersection of religion and politics. I understand that we have both College Democrats and College Republicans chapters on our campus. To be honest, I don't understand why. Don't get me wrong — I can readily understand why a Torah Jew might choose to vote Democrat and why a Torah Jew might choose to vote Republican. But I do have concerns about a Torah Jew perceiving his or her core identity as either a

כג. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צב עמוד א

אמר רבי אלעזר: כל פרנס שמנהיג את הצבור בנחת - זוכה ומנהיגם לעולם הבא, שנא' כי מרחמם ינהגם ועל מבועי מים ינהלם.

כד. תלמוד בבלי מסכת יומא דף לה עמוד ב

נמצא, הלל מחייב את העניים, רבי אלעזר בן חרסום מחייב את העשירים, יוסף מחייב את הרשעים.

כה. אבן עזרא שמות פרק ב פסוק ג

ומחשבות השם עמקו, ומי יוכל לעמוד בסודו, ולו לבד נתכנו עלילות. אולי סבב השם זה שיגדל משה בבית המלכות להיות נפשו על מדרגה העליונה בדרך הלימוד והרגילות, ולא תהיה שפלה ורגילה להיות בבית עבדים. הלא תראה, שהרג המצרי בעבור שהוא עשה חמס. והושיע בנות מדין מהרועים, בעבור שהיו עושים חמס להשקות צאנן מהמים שדלו. ועוד דבר אחר, כי אלו היה גדל בין אחיו ויכירוהו מנעוריו, לא היו יראים ממנו, כי יחשבוהו כאחד מהם. בסוף. כמו קנה וסוף קמלו (ישעי' יט:), והוא צמח מן היאור:

כו. קריינא דאגרתא – סימנים רג-רו (מהסטייפלר גאון זצ"ל)

(רג) בעיקר הדבר כך דעתי העניי' נוטה שמצוה רבה להצביע לרשימה החרדית ושיש בזה ממש הצלת הדת לפי המצב כעת. כי בעיני שמירת התורה לא שייך בטחון בלא השתדלות והחובה לעשות כל הנראה באופן טבעי טוב ומועיל לקיום הדת... ומה שטען מצד חניפה לרשעים באמת צריך הנבחר בזה למשקל גדול, אבל לא נאסר חניפה לרשעים כשאינו משבח רשתתם ח"ו, אלא מכבדם כדרך שמכבדים שר ומושל בנימוסי כבוד, וגדולי ישראל היו יוצאים לקראת מלכים ושרים אפי' בס"ת, וכך נהגו בכל משך גלות המר הזה.

(רה) עיקר טענת האדמו"ר הרה"ק מסטמאר שליט"א מחמת ג' שבועות אינו מובן לענ"ד בודאי בתחילה הי' שלא כדין אבל עכשיו שאין שלטון אחר לכא' ליכא איסור מצד הג' שבועות. ולענין להיות חבר בפרלמנט הלא גם בפרלמנט של האומות בכל המקומות הסכימו כל גדולי ישראל בדורות שלפנינו שהוא ענין נחוץ ולא רפרף אדם מעולם שיהא בזה איזו צד איסור כמסכים על שיטתם ח"ו, ובודאי לענ"ד צריכין לחזק את אגודת ישראל ככל האפשרי כי לפי מצבינו כעת הפרוע ר"ל כ"כ, האגודה היא כתריס לצעירים חרדים שלא להסחב ח"ו לדרכים אחרים, אבל הפועלי אגו"י קלקלו מאוד כי מתוך להיטתם לתועלת חומריות מוותרים ר"ל על עקרי עניני היהדות ומביאין חורבן ר"ל וא"א לבאר הדברים בשורות אחדות.

(רו) ע"ד הבחירות בפתח תקוה שנשאלתי ממעלתו, הנה כבית ובחרת בחיים ואין ספק שבכל מקום צריכים לבחור את הרשימה היותר חרדית והיותר טובה.

כז. מכתב מהרה"ג משה פיינשטיין זצ"ל בע' החיוב להשתתף

בבחירות October 3, 1984

On reaching the shores of the United States, Jews found a safe haven. The rights guaranteed by the United

— something that regrettably seems to attract little interest in large segments of our community — I would recommend that you study the laws of *ribit* (usury), *shemittah* and *yovel* (the Sabbatical and Jubilee years), *sekhirut poalim* (labor law), *nizkei shekheinim* (neighborhood zoning laws), *geviat hov me-hayetomim* (collections of debts from orphans), *tzedakah* and the list goes on and on. But don't look to the platform of the party that you vote for to figure out your theory of economic justice nor any other matter of Torah values. A Torah Jew should not, at his or her core, be a card-carrying Democrat or Republican; he or she should view him or herself as a member of the party of the *Ribbono shel Olam*. How you vote, and what you advocate for in the public sphere of a mostly secular republic is complex and nuanced, but your fundamental allegiance and what you stand for and aspire to should never be in question — in your mind and in any impression you give to others.

Wall Street Journal, Feb 4, '12 .30

Opinion Letter by Sheon Karol

Political considerations demand simplicity of thought and message. However, the Bible and Jewish thought provide a more sophisticated and textured economic approach than Rabbi Aryeh Spero's paean to rugged capitalism ("What the Bible Teaches About Capitalism," op-ed, Jan. 30). Judaism does not endorse capitalism, just as it does not culminate in socialism.

Judaism advocates work and creation of wealth but also protects the poor. Annulment of debts in the Sabbatical year (Deuteronomy 15:1-6) and return of land in the Jubilee year (Leviticus 25) are not the approach of capitalism. Similarly, the Talmud's treatment of labor relations (tractate Baba Metzia) is not readily translatable into a simplistic distinction between capitalism and socialism. The Bible, the Talmud and the Responsa literature have created an ongoing corpus of legal and moral writings balancing the right of private property with societal and individual needs.

To equate the Bible with a single form of economic theory is to force Judaism into a Procrustean bed. Judaism's message is far richer and, therefore, more valuable to humanity.

לא. תרומת הדשן סימן סא

שאלה: מה שנוהגים רוב בני אדם אף המדקדקים במעשיהם, להתאסף ביום השבת לאחר יציאת בה"נ, ולספר שמועות מעניני מלכים ושרים וערך המלחמות וכה"ג, יש חשש איסור בדבר או לאו.

Democrat or Republican. I know that a large number of people will disagree with the statement that neither the Democratic nor Republican parties' platforms in totality are in accordance with Torah values. If you disagree with this statement it is not because it is wrong, but because you are seriously confused about Torah. When you vote, you hopefully evaluate the full gamut of issues and discover that on some issues one party's views are more in accordance with Torah and on others it is the other party's, and often neither are. You then make a choice fully recognizing that you sacrifice some things for others, but the voting choice you make should never influence your understanding of Torah values. God forbid you should vote X, and then by association assume that all of X's positions accord with the Torah's perspective.

I don't know what the Second Amendment actually means, but whatever it does exactly mean, that has no bearing on the Torah's *halakhic* and *hashkafic* views towards weapons and gun-control, nor on what choices we, as *bonei torah*, should make as individuals in our own private spheres. I have no idea what the Constitution really holds about abortion, but I'm pretty sure that neither the typical pro-life nor pro-choice positions and attitudes are reflective of the nuanced and complex approaches of most of the contemporary *poskim* (decisors of Jewish law) who actually regularly answer these *she'eilot* (questions). And when it comes to economics: It's worth noting that in the last few years there have been a couple of speakers, not Rabbinic individuals, who have come and spoken on this campus where at least parts of their remarks addressed the Torah's ethos in the realm of economics. Suffice it to say that neither was sufficiently expert to opine about the economic values of Torah Judaism and certainly not in a *makom torah* such as this where there are plenty of *talmidei hakhamim* (Torah-scholars) who are. And while the Torah is most certainly not socialist, the conservative — lower case "C" — views expressed were also most definitely not in sync with the spirit of *Hoshen Mishpat* and *Yoreh Deah*. This should not be taken as a criticism of the speakers — they were invited to express their ideas and did so — but rather of those who invited them to do so, and of some of those in the audience who uncritically accepted what was said.

The Torah's *weltanschauung* on economic justice can be understood only through the study of large tracts of Torah, not by cherry picking *halakhot* to conform to one political philosophy or another. If you want to understand the Torah's philosophy on economic justice

פשט המשנה הזאת ואם הדבר כן הוא מדברת בפגם השלטונים. וחלילה לחלילה לא יהיה הדבר ולא יקום. ועל ידם מתקיים העולם כלו והם עושין דין ומשפט בארץ ואין איש שיוכל להיות אמתי כמותם שאינן צריכין להחניף הבריות כי אינן מתפחדין ואין דבר מונע אותם מלכת בדרך ישרה. על כן נראה לומר כי השלטונים גם אהבתם גם שנאתם לא בידם היא וכאשר השלטון צריך אל האיש ומקרב אותו ומראה לו אהבה בשעת הנאתו מאת ה' יצא הדבר ולא מאת השלטון וה' זימן לאיש מהנאתו וכי יחטא האיש לה' ואשם ורוצה לדוחקו ומי יכול לעמוד לו ואף כי יחפוץ השלטון לעשות לו יקר ואין בידו אך לנקום נקמת ה' ולייסר את אשר יאהב ה' יוכיח. וזהו שנאמר [משלי כ"א א'] פלגי מים לב מלך ביד ה'. ר"ל כמו הפלג האדם מטהו לכל צד שירצה כן לב המלך ביד ה' להטותו להיטיב לאיש אשר הוא חפץ ביקרו ומשלם לשונאיו אל פניו להאבדו. ואמר לב המלך ולא דבר על שאר אנשים וכן כל הלבבות ביד ה' מפני שאף על פי שחושב מחשבות ובידו יכולת לעשות לפי הנראה לעינים אך האמת אין כח בידו להרע ולא להיטיב אף כי אם דבר אלהים חיים.

לד. תפארת ישראל - יכין מסכת אבות פרק ב משנה ג

הוּו זְהִירִין בְּרִשׁוֹת. אַתֶּם הַעוֹסְקִים בְּצִרְכֵי צִיבּוֹר כְּשֶׁתְּצַרְכוּ לְהַתּוֹדֵעַ עִם אֲדוֹנֵי הָאָרֶץ שֶׁהֲרִשׁוֹת וְכַח בִּידָם לְהִטִּיב לְצִיבּוֹר [כְּרִשִׁי שֶׁבֶת קִנְיָא ב'], הוּו זְהִירִין לְבָלִי לְבָטוּחַ בְּהַבְּחַתְּתָם, לְפָזֵר לָהֶם מִמּוֹן הַצִּבּוֹר בְּמִתְנֹת יוֹתֵר מְדִי, גַּם לֹא תִבְטַחוּ בְּאַהֲבַתְּם לְגַלוֹת לָהֶם עֲנִינִים, שֶׁאֲפָשֵׁר שִׁזְיָקוֹ לְצִבּוֹר עִיז.

לה. משלי פרק כא פסוק א

פְּלִגֵּי־מִים לְבִמְלֶךְ בִּידֵי־יָקוֹק עַל־כֹּל־אֲשֶׁר יִחְפֹּץ יִטְוֶה:

לו. מלבי"ם משלי פרק כא

פלגי מים לב מלך, הגם שלב האדם הפרטי נתון ברשותו והבחירה בידו, לא כן לב המלך, אחר שבבחירתו תלוי אושר הכלל, ואם יבחר בדרך רע ישחית רבים ועצומים, לכן לבו זה הכללי הוא ביד ה', והוא בעיני הכלל משולל הבחירה, ומדמהו לפלגי מים שהמים ברדתם מהררי עד וממקורות רבות, יתאספו ויהיו לנחל שוטף, ומן הנחל יפלגו ויזרמו לתעלות רבות, ובפלגי מים אלה תלוי שלמות הכלל, שאם לא ישגחו להטותם אל מקומות הצריכים, יעבורו ממקומות הישוב הצריכים למים אל המדבריות והיערות, או יתפשטו אל השדות העומדות במישור וישטפום, או אל הערים העומדים בעמקים ויחריבום, וע"כ ישתדלו האנשים לחפור להם תעלה ולהטותם אל מקומות הצריכים, ולישרם ולהסב אותם מן המקומות הבלתי צריך, וכ"ש ממקומות שיזיקו וישטופו, אחר שזה צורך הכלל, כן לב מלך אחר שמעשהו יפלגו עיני הכלל אם לשבט אם לחסד אם למלחמה ואם לשלום, הם ביד ה', ויטה אותם לפי רצונו, בהנהגת הכלל, אם זכו יטהו לטובה ובהפך, ולא ימתין לשנות גמר מעשהו לפי רצונו, רק תחלת נטית הלב יטה לרצונו כמו שמטים פלגי מים בהתחלת הפלגותם:

לז. מדרש משלי (בובר) פרשה כא

[א] פלגי מים לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפץ יטנו. ר' ישמעאל אומר פלגי מים ביד ה', מה המים הללו כשאתה נותן בכלי אתה

תשובה: יראה דצריך לדקדק בדבר, דהתוס' וכן האשירי כתבו בפ' אלו קשרים, דאסור להרבות בשיחה בטילה בשבת כדמוכח בעובדא דאימא דרשב"י. כדאיתא בויק"ר דהוי לר"ש אימא סיבתא, דהוי משתעי סגי, א"ל אימא שבתא הוא ושתקה, משמע דאין כ"כ לדבר בשבת כמו בחול, ובירושלמי אמרינן דבדוחק וטורח התיירו בשאלות שלום בשבת עכ"ל. הא קמן להדיא דאסור להרבות דברים כמו בחול, וכש"כ יותר מבחול. אמנם אם אותם בני אדם מתענגים בכך, כשמדברים ומספרים שמועות מהמלכים ושרים ומלחמותיהם וכה"ג, כדרך הרבה בני אדם שמתאווים לכך, נראה דודאי שרי. דכה"ג כ' בסמ"ק דבחורים המתענגים במרוצתם ובקפיצותם, מותר; וכן לראות כל דבר שמתענגים בו לראות ע"כ. הא חזינן דאע"ג דדרשו חכמים וכבדתו מעשות דרכיך, שלא יהא הלוכך של שבת כהלוכך של חול, פ"י שלא ירוץ ויקפוץ, ואעפ"כ אם עושה להתענג ולאות נפשו שרי. ה"ה לענין שיחה יתירה, דנפקא לן נמי מההיא קרא ממצא חפצך, ודבר דבר, כמו שפירשו התוספות והאשירי דלעיל. אמנם ראיתי הרבה פעמים, שמקצת מאותם בני אדם המתאספים לספר שמועות הללו, אינם מתענגים בריבוי שמועות הללו, אלא שעושים כן לרצון חבריהם הנאספים עמהן. כה"ג נראה דיש חשש איסור לאותן שאין מתענגים.

לב. מדרש תנחומא (ורשא) פרשת וישב

(ג) ילמדנו רבינו מהו להבדיל על נר של עכו"ם במוצאי שבת, כך שנו רבותינו אסור להבדיל על הנר של עכו"ם במ"ש למה שלא שבת ממלאכה ולא עוד אלא אם אתה מבדיל על נרו של עכו"ם, אתה עושה העכו"ם כאלו הוא ספון, וכתוב אומר כל הגוים כאין נגדו (ישעיה מ) מעשה באנטונינוס שבא לקיסרין ושלח אחר רבינו הקדוש והלך עמו ר"ש בנו ור' חייא הגדול ראה ר"ש שם לגיון אחד נאה ומשובח ראשו מגיע לקפאלירס של עמודים, א"ל לר' חייא ראה כמה פטומין עגלין של עשו, נטלו רבי חייא והוליכו לשוק והראהו סל של ענבים ושל תאנים והזבובין עליהם, א"ל רבי חייא זבובין אלו ואותו לגיון שוין, כשעלה ר"ש אצל אביו, א"ל כך אמרתי לר' חייא וכך השיב לי, א"ל כל כך נתן רבי חייא הבבלי ממש שהשוה אותן לזבובין לפי שלגיונים אלו אינן ספונים לכלום, אבל זבובין הקדוש ברוך הוא עושה שליחותו בהן שנאמר (ישעיה ז) והיה ביום ההוא ישרוק ה' לזבוב אשר בקצה יאורי וגו', וכן (שמות כג) ושלחתי את הצרעה ובכנים וצפרדעים, תדע שבשעה שבקש הקדוש ברוך הוא לקיים גזירות ידוע תדע בקטן שבשבתים עושה שליחותו ונמכר יוסף במצרים וירדו יעקב ובניו ופרעו את השטר, לכך כתיב ויוסף הורד מצרימה, ויוסף הורד מצרימה זש"ה מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך (תהלים צב).

לג. פירוש רבינו יונה על אבות פרק ב משנה ג

ג הוּו זְהִירִין בְּרִשׁוֹת - כלומר להתרחק מן השלטונות בימי הקדם שלסוף מורידין את האדם מנכסיו שאין מקרבין לו לאדם אלא לצורך עצמן דבר שלטון איננו אך הם לחקור בני אדם ואין חקר למחשבותיו ומי ירד לסוף דעתו +נראה דצ"ל ואיננו דבר שלטון אך הם לחקור בני אדם ואין חקר למחשבותיהם ומי ירד לסוף דעתם. נראין כאוהבין בשעת הנאתן ואין עומדין לו לאדם בשעת דחקו - בהעצר אליהם יד הממון אף כי מחמת הדוחק לא ירחמו על העני עד שיורידוהו מנכסיו וישכחו הראשונות כי הכל חלף עבר. וכך הוא

מטה אותן לכל צד שאתה רוצה, כך כשבשר ודם עולה למלוכה לבו נתון ביד הקדוש ברוך הוא אם זכה העולם, הקדוש ברוך הוא מטה לבו של מלך לגזירות טובות, אבל אם נתחייב העולם, הקדוש ברוך הוא מטה לבו לגזירות רעות, וכל גזירה וגזירה שיוציא מפיו אינה יוצאה בתחלה, אלא מלפני הקדוש ברוך הוא, ולכך נאמר על כל אשר יחפץ יטנו.

לח. פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) פר' מקץ פרק מא סי' לט

ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלהים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך. זש"ה פלגי מים לב מלך (משלי כא א):

לט. פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) אסתר פרק א סימן כא

וייטב הדבר בעיני המלך. פלגי מים לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפץ יטנו (משלי כא, א):

מ. רבינו יונה משלי פרק כא

פלגי מים לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפץ יטנו. מפני שהרבים תלויין במלך, ונתן לו השם כח להמית ולהחיות להרע ולהיטיב, שומר השם את לבו שלא יטה רע, לעשות גזרת השם יתברך. על כן ראוי שתהיה מגמת פני הלבבות ליראה את השם, ולא ליראת חמת המלך. ומהשם יבקש רחמים ואליו יצפה וישא עיניו, כי הוא המטה לב המלך לכל אשר יחפץ, כאשר יטה אדם פלגי מים לכל מקום שיצטרך להטותם¹.

מא. תהלים פרק קמו פסוק ג

אל תבטחו בנדיבים בן אדם שאין לו תשועה:

מב. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף ד עמוד א

הורדוס עבדא דבית חשמונאי הוה, נתן עיניו באותה תינוקת. יומא חד שמע ההוא גברא בת קלא דאמר: כל עבדא דמרד השתא מצלח, קם קטלינהו לכולהו מרותיה ושיירה לההיא ינוקתא. כי חזת ההיא ינוקתא דקא בעי למינסבה, סליקא לאיגרא ורמא קלא, אמרה: כל מאן דאתי ואמר מבית חשמונאי קאתינא - עבדא הוא, דלא אישתיירא מינייהו אלא ההיא ינוקתא, וההיא ינוקתא נפלה מאיגרא לארעא. טמנה שבע שנין בדובשא. איכא דאמרי: בא עליה, איכא דאמרי: לא בא עליה. דאמרי לה בא עליה, הא דטמנה - ליתוביה ליצריה; ודאמרי לה לא בא עליה, האי דטמנה - כי היכי דנאמרו: בת מלך נסב. אמר: מאן דריש מקרב אחיך תשים עליך מלך? רבנן, קם קטלינהו לכולהו רבנן, שבקיה לבבא בן בוטא למשקל עצה מניה. אהדר ליה כלילא דיילי, נקרינהו לעיניה. יומא חד אתא ויטיב קמיה, אמר: חזי מר האי עבדא בישא מאי קא עביד! אמר ליה: מאי אעביד ליה? א"ל: נלטייה מר! אמר ליה, [כתיב:] גם במדעך מלך אל תקלל. אמר ליה: האי לאו מלך הוא! א"ל: וליהוי עשיר בעלמא, וכתיב: ובחדרי משכבך אל תקלל עשיר, ולא יהא אלא נשיא, וכתיב: ונשיא בעמך לא תאור. א"ל: בעושה מעשה עמך, והאי לאו עושה מעשה עמך! א"ל: מסתפינא מיניה. א"ל: ליכא איניש דאזיל דלימא ליה, דאנא ואת יתיבנא. א"ל, כתיב: כי עוף השמים יוליד את הקול ובעל כנפים יגיד דבר. א"ל: אנא הוא, אי הואי ידענא דזהרי רבנן כולי האי לא הוה קטילנא להו, השתא מאי תקנתיה דהווא גברא? א"ל: הוא כבה אורו של עולם,

דכתיב: כי נר מצוה ותורה אור, ילך ויעסוק באורו של עולם, דכתיב: ונהרו אליו כל הגוים. איכא דאמרי, הכי א"ל: הוא סימא עינו של עולם, דכתיב: והיה אם מעיני העדה, ילך ויתעסק בעינו של עולם, דכתיב: הנני מחלל את מקדשי גאון עוזכם מחמד עיניכם. א"ל: מסתפינא ממלכותא, א"ל: שדר שליחא, וליזיל שתא וליעכב שתא ולהדר שתא, אדהכי והכי סתריית [ליה] ובניית [ליה]. עבד הכי. שלחו ליה: אם לא סתרתה אל תסתור, ואם סתרתה אל תבני, ואם סתרתה ובנית, עבדי בישא בתר דעבדין מתמלכין, אם זיינך עלך ספרך כאן, לא רכא ולא בר רכא, הורדוס [עבדא] קלניא מתעביד. מאי רכא? מלכותא, דכתיב: אנכי היום רך ומשוח מלך. ואי בעית אימא, מהכא: ויקראו לפניו אברך. אמרי: מי שלא ראה בנין הורדוס, לא ראה בנין נאה [מימיו]. במאי בנייה? אמר רבה: באבני שישא ומרמרא. איכא דאמרי: באבני כוחלא, שישא ומרמרא. אפיק שפה ועייל שפה, כי היכי דנקביל סידא. סבר למשעיייה בדהבא, אמרו ליה רבנן: שבקיה, דהכי שפיר טפי, דמיחזי כי אידוותא דימא. ובבא בר בוטא היכי עבד הכי? והאמר רב יהודה אמר רב, ואיתימא ר' יהושע בן לוי: מפני מה נענש דניאל? מפני שהשיא עצה לנבוכדנצר, שנאמר: להן מלכא מלכי ישפר עלך וחטאיך בצדקה פרוק ועויתך במיחן עניין הן תהוי ארכא לשלותך וגו', וכתיב: כולא מטא על נבוכדנצר מלכא; וכתיב: ולקצת ירחין תרי עשר וגו'! איבעית אימא: שאני עבדא, דאיחייב במצות. ואיבעית אימא: שאני בית המקדש, דאי לא מלכות לא מתבני. ודניאל מנלן דאיבענש? אילימא משום דכתיב: ותקרא אסתר להתך, ואמר רב: התך - זה דניאל, הניחא למ"ד: שחתכוהו מגדולתו, אלא למ"ד: שכל דברי מלכות נחתכין על פיו, מאי איכא למימר? דשדוהו לגובא דארייותא.

מג. תלמוד בבלי מסכת גיטין דף נו עמוד א

כי מטא להתם, אמר: שלמא עלך מלכא, שלמא עלך מלכא! א"ל: מיחייבת תרי קטלא, חדא, דלאו מלכא אנא וקא קרית לי מלכא! ותו, אי מלכא אנא, עד האינדא אמאי לא אתית לגבאי? א"ל: דקאמרת לאו מלכא אנא, איברא מלכא את, דאי לאו מלכא את לא מימסרא ירושלים בידך, דכתיב: והלבנון באדיר יפול, ואין אדיר אלא מלך, דכתיב: והיה אדירו ממנו וגו', ואין לבנון אלא ביהמ"ק, שנאמר: ההר הטוב הזה והלבנון; ודקאמרת אי מלכא אנא אמאי לא קאתית לגבאי עד האינדא? בריוני דאית בן לא שבקינן. אמר ליה: אילו חבית של דבש ודרקון כרוך עליה, לא היו שוברין את החבית בשביל דרקון? אישתיק. קרי עליה רב יוסף, ואיתימא רבי עקיבא: משיב חכמים אחר ודעתם יסכל, איבעי ליה למימר ליה: שקלינן צבתא ושקלינן ליה לדרקון וקטלינן ליה, וחביתא שבקינן לה. אדהכי אתי פריסתקא עליה מרומי, אמר ליה: קום, דמית ליה קיסר, ואמרי הנהו חשיבי דרומי לאותיבך ברישא. הוה סיים חד מסאני, בעא למסימא לאחרינא לא עייל, בעא למשלא לאידך לא נפק, אמר: מאי האי? אמר ליה: לא תצטער, שמועה טובה אתיא לך, דכתיב: שמועה טובה תדשן עצם. אלא מאי תקנתיה? ליתי איניש דלא מיתבא דעתך מיניה ולחליף קמך, דכתיב: ורוח נכאה תיבש גרם, עבד הכי עייל. אמר ליה: ומאחר דחכמיתו כולי האי, עד האינדא אמאי לא אתית לגבאי? אמר ליה: ולא אמרי לך? אמר ליה: אנא נמי אמרי לך! אמר ליה: מיזל אזילנא ואינש אחרינא משדרנא, אלא בעי מינאי מידי דאתן לך. אמר ליה: תן לי יבנה

וחכמיה, ושושילתא דרבנן גמליאל, ואסוותא דמסיין ליה לרבי צדוק. קרי עליה רב יוסף, ואתימא רבי עקיבא: משיב חכמים אחור ודעתם יסכל, איבעי למימר ליה לשבקינהו הדא זימנא. והוא סבר, דלמא כולי האי לא עביד, והצלה פורתא נמי לא הוי.

מד. נחמיה פרק ב פסוק א - ט

(א) ויהי בחדש ניסן שנת עשרים לארתחשסתא המלך יין לפניו ואשא אתהיין ואתנה למלך ולאיהייתי רע לפניו: (ב) ויאמר לי המלך מדוע פניך רעים ואתה אינך חולה אין זה כיאם רע לב ואירא הרבה מאד: (ג) ואמר למלך המלך לעולם יחיה מדוע לאירעו פני אשר העיר ביתקברות אבתי חרבה ושעריה אכלו באש: ס (ד) ויאמר לי המלך עלמהזה אתה מבקש ואתפלל אליאליהי השמים: (ה) ואמר למלך אמעל המלך טוב ואמייטב עבדך לפניך אשר תשלחני אליהודה אלעיר קברות אבתי ואבננה: (ו) ויאמר לי המלך והשגל יושבת אצלו עדמתי יהיה מהלכך ומתי תשוב וייטב לפני המלך וישלחני ואתנה לו זמן: (ז) ואומר למלך אמעל המלך טוב אגרות יתנולי עלפחוות עבר הנהר אשר יעבירוני עד אשראבוא אליהודה: (ח) ואגרת אל אסף שמר הפרדס אשר למלך אשר יתולי עצים לקרות אתשערי הבירה אשרלבית ולחומת העיר ולבית אשראבוא אליו ויתולי המלך כידיאליהי הטובה עלי: (ט) ואבוא אלפחוות עבר הנהר ואתנה להם את אגרות המלך וישלח עמי המלך שרי חיל ופרשים:

מה. אסתר פרק ד פסוק יד

כי אסתרחרש תחרישי בעת הזאת רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר ואת ובית אביר תאבדו ומי יודע אמלעת כזאת הגעת למלכות:

מו. חתם סופר, שו"ת ליקוטים פד

ואם יאמר האומר שעכ"פ להתפלל על צמיחת קרן דוד והחזרת עבודה בטל הטעם שכבר יושבי הם שלמים ושקטי במלכי האומות יר"ה כבר כתבתי לעיל שאפי" בימי מלכות בית שני התפללו על שלטון דבית יהודא כי אז נזכה כלנו יחד לחזות בנועם ה' ולא לאכול מפרי' ולשבוע מטובה אנו צריכים שיחשוב המערער שאם נמצא כזה בארצות העמים לא צריכים לארץ ישראל ובהמ"ק חלילה לא על חיים המדומים האלו אנו שופכים שיחנו ומצפים בצפייתנו כל ימינו גם בזה אין שום גנאי למלך ושרים שאנו חוסים בצלם וסוכים באברותיהם עלינו הלא גם הם מייחלים לנחול עיר קברות משיחם, ונחמיה היה משנה למלך בכבוד ועושר רב והיה פניו רעים על אשר קברות אבותיו חרבות ושערים אכלו באש ולא הרע למלך לומר יש לך אצלי עושר ונכסי וכבוד ואתה מבקש ע"ז כי כל עם ועם ילכו אחרי עבודת אלדיו, והנה אנחנו כשבויים ממלחמות החרבן ומרב חסדי ה' וצדקת פרזנו' שמנו לחן ולחסד בעיני מלכי האומות והשרים אשר אנו מחוייבים לדרוש שלומם ולהתפלל עליהם ומבלי לשלם להם ח"ו רעה תחת טובה הרבה אשר גמלנו באלפים שנה ואין ספק כי שכרם רב מאת ה' אשר אינו מקפח שכר כל בריה אבל בכ"ז אין רע אם נוחיל ונצפה לשוב לאחזת נחלתינו והי' מן הטוב ההוא אשר ייטב ה' עמנו יהיה טוב גם לאו"ה כדכתיב והלכו גוים לאורך ומלכים לנגה זרחך וזה פי' הפסוק אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה הגדיל ה' לעשות

עמנו היינו שמחים פי' ע"ד הללו את ה' כל גוים שבחוהו כל האמים מ"ט כי גבר עלינו חסדו יהללוהו גם האומות כי בטובתינו ייטב גם להם על כל הטוב אשר גמלנו והיינו דאמרו הגוי' הגדיל לעשות גם עם אלה והגדיל לעשות עמנו ועי"ז והיינו אנחנו כלנו יחד שמחים כאלו כתיב ונהיה שמחים כמו והייתי אני ובני שלמה וכו' עבר במקום עתיד באופן שכל האומות והמלכויות כלם יודעים שאלו מתפללים ומיחלים על ביאת משיחנו ונזכה מהרה לקרא דכתיב בזכריה והיה הנכשל כבית דוד ודוד כאלדים לפניהם ולא הקפידו המלכות ע"ז מעולם או אולי האנשים האלו אינם מצפים ומייחלים או אינם מאמינים כלל בדברי הנביאים בענין בנין מקדש ג' וביאת המשיח ובכל שנאמר ע"ז מדברי חז"ל א"כ הדרן לדברי הרמב"ם רפ"ג מממרים הנ"ל.

מז. ירמיהו פרק ט פסוק כב - כג

(כב) כהן אמר יקוק אליההלל חכם בחכמתו ואליההלל הגבור בגבורתו אליההלל עשיר בעשרו: (כג) כי אמבזאת יתהלל המתהלל השכל וידע אותי כי אני יקוק עשה חסד משפט וצדקה בארץ כיבאלה חפצתי נאמיקוק:

מח. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כו עמוד א

מאי קשר רשעים? שבנא הוה דריש בתליסר רבוותא, חזקיה הוה דריש בחד סר רבוותא. כי אתא סנחריב וצר עלה דירושלים, כתב שבנא פתקא, שדא בגירא: שבנא וסיעתו - השלימו, חזקיה וסיעתו לא השלימו. שנאמר כי הנה הרשעים ידרכון קשת כוננו חצם על יתר. הוה קא מסתפי חזקיה, אמר: דילמא חס ושלום נטיה דעתיה דקודשא בריך הוא בתר רובא, כיון דרובא מימסרי - אינהו נמי מימסרי. בא נביא ואמר לו: לא תאמרון קשר לכל אשר יאמר העם הזה קשר. כלומר: קשר רשעים הוא, וקשר רשעים אינו מן המנין.

מט. שו"ת ציץ אליעזר חלק ה סימן ל

עוד זאת. בכגון הנהוג כאן באופן קבלת ההחלטות בכנסת, עדיפא קבלת החקים ותקפם עוד יותר משאר דוכתא של דדמ"ד. כי הרי החקים מתקבלים אחרי הצבעת ההסכמה עליהם ע"י רוב חברי הכנסת, וכידוע חברי הכנסת המה נבחרים שנבחרו ע"י רובו ככולו של הציבור בארץ ונבחרו לשם ענינים כאלה בעמידה על המשמר לטובת אנשי המדינה ולטובת האינטרסים של בוחריהם, וא"כ הרי כל חק המתקבל ע"י החלטת רובם נחשב זה כנתקבל ברצון ע"י קהל שולחיהם הבוחרים, וכל בכה"ג דהוו כסברו וקבילו בודאי יודו כו"ע שמהני דבר ההסכמה לכך.

נ. הרב יעקב אריאל (דברי ברכה לספר מלכות יהודה וישראל)

הגאון הרב אליעזר יהודה וולדינברג לא דן במקרה שבו נציג נבחר על סמך מצע מסוים ולפתע שינה דעתו מן הקצה אל הקצה, ללא סיבה חיזונית חדשה שחייבתהו לעשות כן. אין ספק שבמקרה כזה יש כאן מקח טעות, "לתקוני שדרתיך ולא לעוותי" [בבא מציעא עו.], שהרי לא על דעת המצע החדש הוא נבחר, ואלו ידעו הבוחרים מרשא שהוא ישנה את מצעו, לכן לא היו בוחרים בו מעיקרא. לכן זכום לדרוש במקרה כזה בחירות חדשות...